

Bognoter

Carl-Johan Bryld & Harry Haue: *Det agrare Danmark 1680-1980'erne*. Herning: Forlaget Systime, 1982. 332 s., 110,00 Kr.

Nærværende kildesamling, der indgår i det produktive Herning-forlags serie »historiske kildehæfter« for gymnasiet, er i realiteten en tre-i-éen udgave af kildesamlinger om »De store landboreformers tid«, »Andelstiden« samt »Det industrialiserede landbrug 1945-1982«. Kildeafsnittene er med held bundet sammen af en omfattende og grundig indledning (ss. 11-74), der foruden at skildre hovedfaserne i landbruges udvikling i de sidste 300 år også sætter denne i sammenhæng med periodens generelle samfundsudvikling.

I de efterfølgende tre kildeafsnit, hver især i omfang svarende til en selvstændig kildesamling (ca. 75 sider), behandles de tre perioder særskilt. Hvert afsnit indeholder således kilder vedrørende såvel de for de enkelte perioder specielle emner (fra fæste til selveje, andelsmejerier, EF, besiddelsesformer i moderne landbrug m.v.) som de for alle tre perioder fælles emner (dyrkningsmetoder, redskaber og maskiner, landbrugets bygninger, økonomi og levevilkår m.v.) – alt forsynet med instruktive kort, grundplaner og øvrige illustrationer. De to første afsnit om landboreformerne og andelstiden afsluttes med en forskningsoversigt, der kortfattet, men klart opridser de forskellige hovedsynspunkter på perioden, mens to debatindlæg om landbruget i 1980'erne afrunder det tredje afsnit.

Bogen rummer således flere muligheder for traditionel periodelæsning, men den store gevinst er samlingen af tre kildekomplekser i en bog, hvilket gør det muligt at forfølge en lang udviklingslinie gennem et grundigere arbejde med et eller flere temaer: konjunkturudviklingen 1680-1980, ændringerne i besiddelsesformer eller andre af bogens forslag til tværgående temaer.

Jens Villiam Jensen

Bent Hansen, *Lighed er frihed*, København: Landsorganisationen i Danmark, u.å. 1982, 96 sider.

Hæftet giver en klar og velskreven redegørelse for hovedtrækkene i Lavindkomstkommissionens betænkning sådan som de tegner sig for dets forfatter, der jo selv var kommissionens formand, og hans meningsfæller; både beskrivelse, analyse og lønmodtagerrepræsentanternes forslag refereres. Altså nyttig hjælp til hurtig orientering.

Dermed kunne anmeldelsen slutte. Der er dog to omstændigheder som det er af politologisk interesse at kommentere.

Den ene er synsvinklen på stoffet. På side 14 bringes en tabel over bruttoindkomstfordelingen for erhvervsaktive personer i alderen 15-74 år. Den viser at 1.

Bognoter

Carl-Johan Bryld & Harry Haue: *Det agrare Danmark 1680-1980'erne*. Herning: Forlaget Systime, 1982. 332 s., 110,00 Kr.

Nærværende kildesamling, der indgår i det produktive Herning-forlags serie »historiske kildehæfter« for gymnasiet, er i realiteten en tre-i-éen udgave af kildesamlinger om »De store landboreformers tid«, »Andelstiden« samt »Det industrialiserede landbrug 1945-1982«. Kildeafsnittene er med held bundet sammen af en omfattende og grundig indledning (ss. 11-74), der foruden at skildre hovedfaserne i landbruges udvikling i de sidste 300 år også sætter denne i sammenhæng med periodens generelle samfundsudvikling.

I de efterfølgende tre kildeafsnit, hver især i omfang svarende til en selvstændig kildesamling (ca. 75 sider), behandles de tre perioder særskilt. Hvert afsnit indeholder således kilder vedrørende såvel de for de enkelte perioder specielle emner (fra fæste til selveje, andelsmejerier, EF, besiddelsesformer i moderne landbrug m.v.) som de for alle tre perioder fælles emner (dyrkningsmetoder, redskaber og maskiner, landbrugets bygninger, økonomi og levevilkår m.v.) – alt forsynet med instruktive kort, grundplaner og øvrige illustrationer. De to første afsnit om landboreformerne og andelstiden afsluttes med en forskningsoversigt, der kortfattet, men klart opridser de forskellige hovedsynspunkter på perioden, mens to debatindlæg om landbruget i 1980'erne afrunder det tredje afsnit.

Bogen rummer således flere muligheder for traditionel periodelæsning, men den store gevinst er samlingen af tre kildekomplekser i en bog, hvilket gør det muligt at forfølge en lang udviklingslinie gennem et grundigere arbejde med et eller flere temaer: konjunkturudviklingen 1680-1980, ændringerne i besiddelsesformer eller andre af bogens forslag til tværgående temaer.

Jens Villiam Jensen

Bent Hansen, *Lighed er frihed*, København: Landsorganisationen i Danmark, u.å. 1982, 96 sider.

Hæftet giver en klar og velskreven redegørelse for hovedtrækkene i Lavindkomstkommissionens betænkning sådan som de tegner sig for dets forfatter, der jo selv var kommissionens formand, og hans meningsfæller; både beskrivelse, analyse og lønmodtagerrepræsentanternes forslag refereres. Altså nyttig hjælp til hurtig orientering.

Dermed kunne anmeldelsen slutte. Der er dog to omstændigheder som det er af politologisk interesse at kommentere.

Den ene er synsvinklen på stoffet. På side 14 bringes en tabel over bruttoindkomstfordelingen for erhvervsaktive personer i alderen 15-74 år. Den viser at 1.

og 2. decil (altså ringest og næstringest stillede tiendedele af indkomsttagerne) i 1974 havde henholdsvis 1,5 og 3,6% af indkomstmassen, i 1979 2,0 og 4,3%, mens den maksimale udjævningsprocent, dvs. den del af den samlede indkomstmasse der skal flyttes for at opnå en helt lige fordeling på deciler, faldt fra 25,0 til 22,1%. Dette kommenteres således: »Alt efter temperament og tilbøjelighed kan man glæde sig over at en vis tendens til udjævning har fundet sted, eller beklage at der kun har været tale om en meget beskedent udjævning«. Tallene ser så små ud. Men regner man efter ses det at 1. og 2. decil på fem år har haft stigninger på 33 og 17% af deres procentandele, endda i år med betydelig og stigende arbejdsløshed. Hvis det tempo kan holdes vil udjævningen være vidt fremskreden om en snes år. Og mon noget tidligere femår har udvist en større forandring i udjævningsprocenten? Så her bekræftes det gamle ord om øjnene der ser.

Den anden omstændighed der kan fortjene en kommentar er de to forord, det ene af Bent Hansen, det andet af LO-formanden selv, Knud Christensen (det var LO's kongres der i 1975 opfordrede regeringen til at nedsætte kommissionen). Bent Hansens indledningsord er de samme som hæftets titel. Lighed er temaet, og det gennemspilles påny i de fem siders konklusion til sidst i hæftet. Knud Christensen taler derimod om sammenhold og solidaritet og bruger kun glosen *lighed* i én sammenhæng, nemlig at Bent Hansen i forlængelse af omtalen af lønmodtagerrepræsentanternes forslag fremsætter »nogle personlige synspunkter om lighed«. LO-formandens diskrete forbehold kan ikke overraske. Nogle måneder før han skrev sit forord havde Metal tilkendegivet interesse for nært samvirke mellem de faglærtes organisationer, et af mange vidnesbyrd om at man føler sig truet af de senere årtiers fremherskende lighedskrav. Så er *solidaritet* et for alle mere acceptabelt ord i en LO-formands mund. Ganske vist tales der nu om dage om solidarisk lønpolitik sådan at forstå at de lavest lønnede skal have forholdsvis mest. Glosens betydningsindhold gennem tiderne burde undersøges. Det er min forhåndsformodning at der er sket en glidning. For *solidaritet* var da vist i første række det fængende ord der kaldte alle arbejdere til sammenhold i kampen for at fravriste arbejdsgiverne indrømmelser til alle, ikke noget med at kappe af hinandens velerhvervede rettigheder. Det er i hvert fald et ord der, bedre end *lighed*, lader sig forstå på såvel smede- som arbejdsmandsfacon.

Erik Rasmussen

Thomas T. Mackie & Richard Rose, *The International Almanac of Electoral History*, 2nd Edition, London: Macmillan, 1982, xiv + 422 s.

I 1974 udkom den første udgave af dette nyttige opslagsværk. Den mellemliggende periodes mange valg i de nu medtagne 24 lande har gjort det nødvendigt med en opdatering, som man i øvrigt løbende har kunnet følge forarbejderne til i *European Journal of Political Research*. Opdateringen går i alle tilfælde frem til udgangen af 1981. Da forfatterne også har benyttet lejligheden til at indføre forskellige småforbedringer, fjerne skønhedsfejl og vedføje oplysninger om euro-